

N:o 91.

Af herr **J. A. Aulin** m. fl., i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

Kongl. Maj:t har vid innevarande riksdag begärt ett anslag af 30,000 kronor till anordnande af föreläsningskurser för arbetsklassen, eller en höjning af 5,000 kronor å förutvarande anslag för detta ändamål. Denna höjning synes oss allt för ringa med hänsyn dels till de i allmänhet väl obetydliga belopp, som tilldelats de särskilda anstalterna, dels till det sammanlagda belopp af begärda anslag — för 1896 redan inemot 29,000 kronor. Huru antalet af nya arbetareinstitut och andra anstalter för folkupplysning, som kommit i åtnjutande af statsanslaget i fråga, växer, synes af nedanstående tablå, hvaraf framgår, att 27 fingo anslag 1895 och att 35, eller ytterligare 8, fått sig tilldeladt anslag för 1896.

Af Riksdagen anvisade 25,000 kronor till föreläsningskurser för arbetsklassen har Kongl Maj:t anslagit för år

	1895 kronor	1896 kronor
till Arbetareinstitutet i Stockholm	2,700: —	2,250: —
„ Stockholms arbetareförening	1,500: —	1,500: —
„ „ borgarskola	500: —	500: —
„ Haninge—Dalarö föreläsningsförening	200: —	200: —
„ Upsala arbetareinstitut	1,000: —	1,000: —
„ Linköpings föreläsningsanstalt för arbetare ..	600: —	600: —
„ Norrköpings arbetareinstitut	1,800: —	1,500: —
„ Åtvids föreläsningsförening	200: —	225: —
Transport	6,666: —	6,666: —

	1895 kronor	1896 kronor
Transport	6,666: —	6,666: —
till Kalmar föreläsningsförening	600: —	— —
„ Malmö föreläsningsförening	2,700: —	2,250: —
„ Lunds arbetareinstitut	500: —	500: —
„ Helsingborgs föreläsningsförening	300: —	500: —
„ Ystads föreläsningsanstalt	500: —	500: —
„ Svalöfs föreläsningsförening	400: —	400: —
„ Halmstads dito	1,000: —	1,000: —
„ Göteborgs arbetareinstitut	2,700: —	2,250: —
„ Uddevalla arbetareföreläsningsförening	400: —	400: —
„ Venersborg arbetareinstitut	500: —	500: —
„ Trollhättans arbetareförening	500: —	550: —
„ Örebro föreläsningsförening	800: —	800: —
„ Gefle arbetareinstitut	1,800: —	1,500: —
„ Söderhamns arbetareinstitut	1,000: —	1,000: —
„ Skönviks Östrands aftonskoleförening	600: —	600: —
„ Torsåkers	400: —	500: —
„ Gudmundrå föreläsningsförening	700: —	700: —
„ Hammars Nylands undervisningsförening	600: —	600: —
„ Luleå tekniska afton- och söndagsskola	500: —	450: —
„ Kristliga föreningen för unge män, Stockholm	— —	450: —
„ Enköpings arbetareföreläsningsförening	— —	250: —
„ Föreningen för folkupplysningens befrämjande i Kils församling	— —	100: —
„ Motala föreläsningsanstalt	— —	325: —
„ Jönköpings arbetareinstitut	— —	300: —
„ Ingelstorps arbetareförenings föreläsnings- anstalt	— —	25: —
„ Sunne föreläsningsförening	— —	225: —
„ Kumla m. fl. socknars föreläsningsförening	— —	250: —
„ Gellivare Malmbergets arbetareföreläsnings- förening	— —	300: —
	Kronor 25,000: —	25,000: —

Af denna tablå synes, hurusom flera anstalter fått sina förra anslag högst betydligt nedsatta, hvilket för dem varit ganska betänkligt, synnerligast som vissa, t. ex. Stockholms arbetareinstitut, hafva stadgar rörande lärares anställande genom kontrakt och således måste på för-

hand uppgöra inkomst- och utgiftsstat. Af synnerlig vigt är, att dessa arbetareinstitut äro väl organiserade och tillräckligt understödda, så att deras verksamhet må vara fullt betryggad och ej i något afseende beroende af tillfälligheter, samt att ledarne ej behöfva använda tid och krafter för underhållsmedels insamlande, utan i stället kunna egna sig åt den viktiga uppgiften att väl sörja för undervisningen och anstalternas förkofran. Den intellektuella arbetarerörelsen fordrar omhuldande af såväl Riksdag som kommunala myndigheter, så att den erhåller nödig stabilitet, då den redan tillräckligt visat sitt allvar, de bästa frukter deraf kunnat iakttagas öfver allt i landet, och aldrig en tillstymmelse till tvetydiga rigtningar kunnat förmärkas från det hållet. Visst är vidare, att denna sträfvan för arbetsklassens höjande genom ifrågasvarande anstalter högst väsentligt bidragit att skapa ordningsälskande, fredliga medborgare samt höja fosterlandskänslan hos många, som förut varit missnöjda och likgiltiga för fosterlandet.

Den ursprungliga och af Riksdagen godkända afsigten med arbetareinstituten och dermed jemförliga anstalter har varit att genom anordnande af föreläsningar för arbetsklassen meddela en tidsenlig, populärt vetenskaplig undervisning, hvadan ock föreskrifter utfärdats om dessa »föreläsningars ordnande regelbundet i väl afpassade kurser» och om »lämpliga lärarekrafter» samt »tillräcklig och passande undervisningsmateriel». I sammanhang härmed framhölls — och annat förutsattes ej — att dessa anstalter gälde de större städerna och andra större industriella centra. Med sådana villkor skulle det af Kongl. Maj:t nu äskade anslaget tills vidare möjligen varit tillräckligt; men sedan Riksdagen 1893 gjort det tillägget i vilkoren för åtnjutandet af anslaget, att Kongl. Maj:t »hvad landsbygden beträffar må ega att göra de eftergifter, som omständigheterna påkalla», har en så viktig ändring inträdt, att den af Kongl. Maj:t nu begärda höjningen måste anses alldeles otillräcklig. Redan de åtta anslagsåtnjutande anstalter, som tillkommit 1895, utvisa en stark tendens till utbredning af rörelsen, och känt är, att flera arbetareinstitut hålla på att bildas på solida grunder, hvadan ansökningar om bidrag till jemförelsevis stora belopp med vissnet äro att förvänta.

Under dessa förhållanden våga undertecknade uttala den förhoppningen, det Riksdagen skall vara villig att gynna arbetareupplysningen på sätt den meddelas i arbetareinstituten och dermed jemförliga anstalter, som stå utanför all politisk och religiös verksamhet, och tillåta vi oss därför hemställa,

att Riksdagen måtte för år 1897 till anordnande af föreläsningkurser för arbetsklassen höja det af Kongl. Maj:t äskade anslaget från 30,000 till 50,000 kronor med i öfrigt bibehållande af de utaf Kongl. Maj:t föreslagna villkor.

Stockholm den 27 januari 1896.

Adolf Aulin.

C. G. Thor.

David Bergström.

J. A. Fjällbäck.

W. Styrländer.

Johannes Svensson.

N:o 92.

Af herr **J. A. Aulin**, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Eskilstuna.

Med hänvisning till de uti min vid förra riksdagen väckta motion, n:o 126, anförda skäl får jag härmed föreslå,

att Riksdagen måtte besluta att inrätta ett afdelningskontor i Eskilstuna under de villkor och bestämmelser med afseende på kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega att föreskrifva.

Stockholm den 27 januari 1896.

Adolf Aulin.

I motionen instämmer:

A. G. Ericsson.